

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-204-04

Druk nr 3772
Warszawa, 17 lutego 2005 r.

Pan
Włodzimierz Cimoszewicz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Polityki Społecznej.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 13:

a) w ust. 1 zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:

„Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:”,

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Niezdolność do pracy orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Niezdolność do pracy orzeka się na okres dłuższy niż 5 lat, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu.”,

c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Jeżeli osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego

brakuje mniej niż 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 24 ust. 1, w przypadku dalszego stwierdzenia niezdolności do pracy orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku.”;

2) w art. 23 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania przy ustalaniu wysokości emerytur:

- 1) osób, o których mowa w art. 24a i 27a, jeżeli emeryturę przyznano z urzędu osobie nie mającej okresu składkowego i nieskładkowego, wynoszącego co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn,
- 2) osób, o których mowa w art. 28.

Przy ustalaniu okresu składkowego i nieskładkowego przepis art. 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio.”;

3) po art. 24 dodaje się art. 24a w brzmieniu:

- „Art. 24a. 1. Emeryturę, o której mowa w art. 24, przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury, oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.
2. Emeryturę przyznaje się od dnia osiągnięcia przez rencistę wieku uprawniającego do emerytury, a w przypadku gdy wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy była wstrzymana – od dnia, od którego podjęto jej wypłatę.

3. Emeryturę oblicza się zgodnie z art. 26, z uwzględnieniem ust. 4 i 5.
  4. Na wniosek osoby, której emeryturę przyznano z urzędu w latach 2009-2013, emeryturę oblicza się ponownie zgodnie z art. 183.
  5. Na wniosek osoby, która spełniła warunki do emerytury określone w art. 46 i 50, jednakże nie wystąpiła z wnioskiem o jej przyznanie, ponownie oblicza się wysokość emerytury zgodnie z art. 53 i 56. Przepisy art. 54a ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.
  6. Emerytura obliczona na zasadach określonych w ust. 2-5 nie może być niższa od pobieranej dotychczas renty z tytułu niezdolności do pracy.”;
- 4) w art. 27 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.”;
- 5) po art. 27 dodaje się art. 27a w brzmieniu:
- „Art. 27a. Emeryturę przyznaje się z urzędu zamiast pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Przepis art. 24a ust. 2 stosuje się odpowiednio.”;
- 6) w art. 32 w ust. 1a uchyla się pkt 2;
- 7) po art. 54 dodaje się art. 54a w brzmieniu:

„Art. 54a. 1. Emeryturę, o której mowa w art. 27a, oblicza się zgodnie z art. 53 i 56.

2. Emerytura, o której mowa w art. 27a, nie może być niższa od pobieranej dotychczas renty z tytułu niezdolności do pracy.”;

8) art. 70 otrzymuje brzmienie:

„Art. 70. 1. Wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

1) w chwili śmierci męża osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1, lub do osiągnięcia tego wieku brakowało jej nie więcej niż 10 lat, lub była niezdolna do pracy albo

2) wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole – 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej.

2. Prawo do renty rodzinnej przysługuje również wdowie, która osiągnęła wiek o 10 lat niższy niż wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1, lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1 pkt 2.

3. Małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1 lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.
  4. Wdowa niespełniająca warunków do renty rodzinnej określonych w ust. 1 lub 2 i nie mająca niezbędnych źródeł utrzymania ma prawo do okresowej renty rodzinnej:
    - 1) przez okres jednego roku od chwili śmierci męża;
    - 2) w okresie uczestniczenia w zorganizowanym szkoleniu mającym na celu uzyskanie kwalifikacji do wykonywania pracy zarobkowej, nie dłużej jednak niż przez 2 lata od chwili śmierci męża.
  5. Przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio do wdowca.”;
- 9) w art. 75 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2. Dodatek pielęgnacyjny wynosi 144,25 zł miesięcznie.
  3. Kwotę dodatku pielęgnacyjnego podwyższa się w terminach i na zasadach przewidzianych dla zasiłku pielęgnacyjnego w przepisach o świadczeniach rodzinnych.”;
- 10) art. 80 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 80. 1. Zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 200% przeciętnego wynagrodzenia za IV kwartał 2004 r.

2. Kwotę zasiłku pogrzebowego waloryzuje się corocznie od dnia 1 marca.
  3. Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty zasiłku pogrzebowego obowiązującej ostatniego dnia lutego roku kalendarzowego, w którym jest przeprowadzana waloryzacja, przez wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w poprzednim roku kalendarzowym. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji kwota zasiłku pogrzebowego nie może ulec obniżeniu.
  4. Kwotę zasiłku pogrzebowego ogłasza Prezes Zakładu w formie komunikatu ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, co najmniej na 14 dni przed najbliższym terminem waloryzacji.”;
- 11) w art. 83 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Przepisy art. 24a i 27a stosuje się odpowiednio do rent z tytułu niezdolności do pracy przyznanych w trybie określonym w ust. 1.”;
- 12) w art. 85 w ust. 2 wyrazy „art. 54 i 87” zastępuje się wyrazami „art. 54, art. 54a ust. 2 oraz art. 87”;
- 13) po art. 101 dodaje się art. 101a w brzmieniu:
„Art. 101a. Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura zgodnie z art. 24a lub 27a.”;
- 14) w art. 103 ust. 2a otrzymuje brzmienie:
„2a. Prawo do emerytury i renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta

i rencistę z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania wszystkich stosunków pracy z pracodawcami, na rzecz których wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty, ustalonym w decyzji organu rentowego.”;

15) w art. 107 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy obniża się z urzędu do wysokości renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za miesiące, w których rencista osiągnął przychód z tytułu działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1-4, wyższy niż 30% przeciętnego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Następnie renta ulega zmniejszeniu lub zawieszeniu na zasadach określonych w art. 104.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do rencistów zatrudnionych w zakładach pracy chronionej i zakładach aktywizacji zawodowej, określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.”;

16) w art. 108 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Jeżeli po dniu, od którego przyznano emeryturę określoną w art. 24 lub 24a, emeryt podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, wysokość świadczenia ulega ponownemu ustaleniu w sposób określony w ust. 2.

2. Emerytury obliczone według zasad określonych w art. 26 powiększa się o kwotę wynikającą z podzie-

lenia składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu ustalenia prawa do emerytury, o której mowa w art. 24 i 24a, i zwaloryzowanych zgodnie z art. 25 przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o przeliczenie wysokości emerytury, z uwzględnieniem ust. 4 i 5.”;

17) w art. 109 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do emerytury obliczonej zgodnie z art. 24a ust. 5 i art. 54a.”;

18) w art. 127 po ust. 1a dodaje się ust. 1b i 1c w brzmieniu:

„1b. Osoba uprawniona do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy jest zobowiązana zawiadomić organ rentowy o podjęciu działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1-3, bez względu na wysokość przychodu i bez względu na osiągnięcie wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1.

1c. Przepis ust. 1b stosuje się odpowiednio do renty rodzinnej, do której jest uprawniona jedna osoba.”;

19) w art. 130 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Osobie odbywającej karę pozbawienia wolności, karę aresztu wojskowego albo karę aresztu za wykroczenie oraz osobie tymczasowo aresztowanej, świadczenia wypłaca się za pośrednictwem osób prawnych prowadzących działalność w zakresie doręczania świadczeń:

1) pod adresem zakładu karnego lub aresztu;

2) na wniosek tej osoby – na jej rachunek w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej,

albo osobie wskazanej przez tę osobę, po uprzednim pouczeniu o okolicznościach, o których mowa w art. 138 ust. 2 pkt 1.”;

20) w art. 131 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku pobytu sieroty zupełnej w zakładzie specjalnym, w domu dziecka lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej rentę rodzinną wraz z dodatkiem dla sieroty zupełnej wpłaca się na rachunek oszczędnościowy w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, wskazanym przez kierownika placówki lub opiekuna ustanowionego przez sąd.”;

21) w art. 183 ust. 1-5 otrzymują brzmienie:

„1. Emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy pobrali emeryturę na podstawie przepisów art. 46 lub 50, o ile osoba ta nie była członkiem otwartego funduszu emerytalnego, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2009, wynosi:

- 1) 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz
- 2) 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

2. Emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej, o której mowa w ust. 1, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2010, wynosi:

- 1) 70% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz
- 2) 30% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

3. Emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej, o której mowa w ust. 1, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2011, wynosi:
  - 1) 55% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz
  - 2) 45% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.
4. Emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej, o której mowa w ust. 1, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2012, wynosi:
  - 1) 35% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz
  - 2) 65% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.
5. Emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej, o której mowa w ust. 1, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2013, wynosi:
  - 1) 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz
  - 2) 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9:

a) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Ubezpieczeni wymienieni w ust. 1, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy, członkostwa w spółdzielni, służby, pobierania świadczenia

szkoleniowego, świadczenia socjalnego, zasiłku socjalnego lub wynagrodzenia przysługującego w okresie korzystania ze świadczenia górniczego lub w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie, w przeliczeniu na okres miesiąca, jest niższa:

- 1) od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, zwanej dalej „kwotą minimalnego wynagrodzenia”, podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów, z zastrzeżeniem art. 16 ust. 10a,
- 2) od najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność określonej w art. 18, prowadzący jednocześnie pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, zwaną dalej „działalnością gospodarczą” – podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu tej działalności.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Osoba, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 – prowadząca jednocześnie działalność gospodarczą – podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu tej działalności, jeżeli z tytułu wykonywania umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz współpracy przy wykonywaniu tych umów podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność określonej w art. 18.”,

d) po ust. 4b dodaje się ust. 4c w brzmieniu:

„4c. Osoby prowadzące działalność gospodarczą, mające ustalone prawo do renty, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do czasu ustalenia prawa do emerytury.”,

e) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Osoby, o których mowa w art. 6, niewymienione w ust. 4 i 4c, mające ustalone prawo do emerytury lub renty, podlegają dobrowolnie ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym.”;

2) w art. 47:

a) ust. 2a i 2b otrzymują brzmienie:

„2a. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność, opłacające składki wyłącznie za siebie lub osoby z nimi współpracujące, są zwolnione z obowiązku

składania deklaracji rozliczeniowej lub imiennych raportów miesięcznych za kolejny miesiąc, jeżeli w ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej lub imiennym raporcie miesięcznym zadeklarowały do podstawy wymiaru składek:

- 1) na ubezpieczenia społeczne – kwotę w wysokości najniższej podstawy wymiaru, określonej w art. 18 dla osób prowadzących pozarolniczą działalność, obowiązującej je i osoby z nimi współpracujące,
- 2) na ubezpieczenie zdrowotne – kwotę w wysokości najniższej podstawy wymiaru, określonej w art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135), obowiązującej ich i osoby z nimi współpracujące,

i nie nastąpiła żadna zmiana w stosunku do miesiąca poprzedniego, z zastrzeżeniem ust. 2c.

- 2b. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność, opłacające wyłącznie składki na ubezpieczenie zdrowotne za siebie lub osoby z nimi współpracujące, są zwolnione z obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej lub imiennych raportów miesięcznych za kolejny miesiąc, jeżeli w ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej lub imiennym raporcie miesięcznym zadeklarowały do podstawy wymiaru składek kwotę w wysokości najniższej podstawy wymiaru, określonej w art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki

zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, obowiązującej ich i osoby z nimi współpracujące, i nie nastąpiła żadna zmiana w stosunku do miesiąca poprzedniego, z zastrzeżeniem ust. 2c.”,

b) po ust. 2b dodaje się ust. 2c w brzmieniu:

„2c. Osoby, o których mowa w ust. 2a i 2b, są zwolnione z obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej lub imiennych raportów miesięcznych za kolejny miesiąc także wówczas, gdy zmiana w stosunku do miesiąca poprzedniego jest spowodowana wyłącznie zmianą minimalnego wynagrodzenia lub przeciętnego wynagrodzenia.”;

3) w art. 55 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) rentowy, z którego są finansowane:

- a) wypłaty rent z tytułu niezdolności do pracy, rent szkoleniowych, rent rodzinnych, dodatków do rent rodzinnych dla sierot zupełnych, dodatków pielęgnacyjnych,
- b) wypłaty emerytur przyznanych z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobom, które nie mają okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
- c) wypłaty zasiłków pogrzebowych,
- d) świadczenia zlecone Zakładowi do wypłaty podlegające finansowaniu z budżetu państwa, a także
- e) wydatki na prewencję rentową.”.

Art. 3. Prawo do emerytury lub renty za okres przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach obowiązujących przed tym dniem.

Art. 4. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mają ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i do emerytury, zachowują prawo wyboru wypłaty jednego z tych świadczeń.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 80 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 1, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2006 r.

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954 i Nr 236, poz. 636.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 39, poz. 459, Nr 72, poz. 748, Nr 100, poz. 1080, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 130, poz. 1452 i Nr 154, poz. 1792, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 155, poz. 1287, Nr 169, poz. 1387, Nr 199, poz. 1673, Nr 200, poz. 1679 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 56, poz. 498, Nr 65, poz. 595, Nr 135, poz. 1268, Nr 149, poz. 1450, Nr 166, poz. 1609, Nr 170, poz. 1651, Nr 190, poz. 1864, Nr 210, poz. 2037, Nr 223, poz. 2217 i Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546, Nr 173, poz. 1808, Nr 187, poz. 1925 i Nr 210, poz. 2135.

UZASADNIENIE

Projekt nowelizacji ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.) zmierza do dwóch podstawowych celów: racjonalizacji wydatków na emerytury i renty oraz zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku przedemerytalnym.

System zabezpieczenia społecznego i rynek pracy wzajemnie się determinują. Rozwiązania z zakresu ubezpieczeń społecznych powinny zachęcać do dłuższej pracy i zapobiegać wczesnemu wycofywaniu się z rynku pracy i ucieczce w rentę. Temu służy niniejszy projekt ustawy.

- I. Nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawiera propozycje nowych uregulowań oraz modyfikacje dotychczasowych przepisów w zakresie:
  - przyznawania z urzędu emerytur osobom uprawnionym do renty z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, które osiągnęły wiek emerytalny,
  - orzekania o niezdolności do pracy na okres do 5 lat, a na okres dłuższy, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu,
  - zasad łączenia zarobkowania i pobierania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy,
  - przyznawania tzw. emerytury mieszanej, częściowo obliczonej według przepisów art. 53a, częściowo według przepisów art. 26,
  - podwyższania wysokości zasiłku pogrzebowego.

W wyniku zmian nastąpi także ograniczenie wydatków publicznych, przez eliminację z systemu zjawisk nieakceptowalnych społecznie, głównie w zakresie

systemu rent z tytułu niezdolności do pracy. W efekcie wprowadzonych zmian ograniczony zostanie deficyt Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a co za tym idzie – niezbędnej dotacji z budżetu państwa. Ograniczenie wydatków jest niezbędne do ograniczenia wysokości deficytu budżetowego oraz długu publicznego tak, aby nie osiągnął on konstytucyjnej granicy 60% Produktu Krajowego Brutto.

Wydatki publiczne na emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy utrzymywały się w okresie 1999-2002 na przeciętnym poziomie około 11,7% PKB, z czego 7,9% PKB przypadało na emerytury, zaś na renty 3,8% PKB. Znaczącą część tych wydatków stanowiły wydatki na emerytury i renty z FUS. Obie te wielkości przewyższają średni poziom wydatków dla krajów OECD wynoszący w 1998 r. odpowiednio 7,1% PKB i 1,5% PKB. Tak wysoki poziom wydatków wiąże się przede wszystkim z obserwowanym w przeszłości wczesnym, na tle innych krajów OECD, efektywnym wiekiem przechodzenia na emerytury, zaś w przypadku rent z tytułu niezdolności do pracy z bardzo dużym napływem nowych świadczeniobiorców do systemu rentowego w przeszłości i długim średnim okresem pobierania świadczenia.

Przyznawanie rent na czas określony

Proponuje się wprowadzić zasadę, że niezdolność do pracy orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat, z możliwością przyznawania renty na okres dłuższy wtedy, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu.

Ponadto proponuje się, aby w sytuacji, gdy w dniu poprzedzającym badanie w celu przedłużenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, osobie zainteresowanej, która była uprawniona do renty przez ostatnich co najmniej 5 lat i do osiągnięcia wieku emerytalnego (60 lat – kobieta, 65 lat – mężczyzna) brakuje jej nie więcej niż 5 lat, wówczas – w przypadku dalszego stwierdzenia niezdolności do pracy – prawo do renty zostanie jej przyznane do osiągnięcia tego wieku.

Powyższa zasada nie będzie mieć zastosowania do renty rodzinnej, renty z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej oraz do renty inwalidy wojennego (renty kombatanckiej).

Emerytury przyznawane z urzędu

Projekt nowelizacji przewiduje wprowadzenie zasady, że osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy po osiągnięciu wieku emerytalnego mają zagwarantowane prawo do emerytury przyznanej z urzędu w wysokości nie niższej niż dotychczas pobierana renta. Cel tego działania ma charakter porządkujący system ubezpieczeń społecznych. Świadczeniem zapewniającym dochody osób starszych jest emerytura spożytkowująca oszczędności zgromadzone w okresie aktywności zawodowej. Renta jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego, wypłacanym w sytuacji wystąpienia ryzyka niezdolności do pracy osób w wieku przedemerytalnym, a osoby, które osiągnęły wiek emerytalny powinny otrzymywać emerytury.

Proponowana w projekcie zasada będzie dotyczyć wyłącznie osób, które mają ukończony ustawowy wiek emerytalny, niezależnie od tego, czy osoby te spełniają warunki dotyczące stażu ubezpieczeniowego (wynoszącego 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Łączenie zarobkowania i pobierania renty

Według obecnie obowiązujących przepisów, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

W projekcie proponuje się, aby także podjęcie wypłaty renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy było uzależnione od rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

Ta zmiana zmierza do zmniejszenia skłonności do przechodzenia na rentę osób, które nie zamierzają rezygnować z dotychczasowej pracy, a świadczenie

rentowe traktują jako dodatek do wynagrodzenia. Dotyczy to osób z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy, którym przyznana renta ma rekompensować utracone możliwości zarobkowe.

Proponuje się też obniżanie renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do wysokości renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (tj. o 25%) za te miesiące, w których rencista osiągnął przychód wyższy niż 30% przeciętnego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Proponuje się, aby wysokość przychodu powodująca obniżenie takiej renty o 25% była taka sama, jak wysokość powodująca zawieszenie wypłaty renty socjalnej, która jest określona w art. 10 ust. 6 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268, z późn. zm.). W okresie osiągania przychodów z pracy rencista taki byłby więc traktowany tak jak rencista częściowo niezdolny do pracy, który nie ma pełnego wymiaru renty dlatego, że zachował zdolność do pracy.

Zasada obniżania renty o 25% nie byłaby stosowana wobec rencistów zatrudnionych w zakładach pracy chronionej i zakładach aktywizacji zawodowej.

Zmiana przepisów dotyczących tzw. emerytury mieszanej

Zgodnie z przepisami art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, osoby, które urodziły się po dniu 31 grudnia 1948 r. i przejdą na emeryturę w latach 2009-2013, bo w tych latach osiągną pełny wiek emerytalny, będą mieć przyznaną emeryturę, której część będzie obliczona według przepisów art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, czyli według tzw. starych zasad, a część według nowych zasad określonych przepisami art. 26 tej ustawy.

Obecnie proporcje obu części zależą od tego, w którym roku zostanie zgłoszony wniosek o świadczenie. Im później to nastąpi, tym mniejszą część będzie stanowić emerytura obliczona według starych zasad.

Według projektu ustawy proporcje tych części będą zależeć wyłącznie od tego, w którym roku został osiągnięty wiek emerytalny, a nie od tego, w którym roku został zgłoszony wniosek o emeryturę.

Nie ulegnie zmianie przepis, że prawo do tzw. emerytury mieszanej mają osoby, które nigdy nie pobierały wcześniejszej emerytury i nie były członkami otwartego funduszu emerytalnego.

Wysokość zasiłku pogrzebowego

Proponuje się zmianę sposobu podwyższania wysokości kwoty zasiłku pogrzebowego.

Obecnie wynosi on 200% przeciętnego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, a jego wysokość zmienia się co trzy miesiące, wraz ze zmianą wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Zdarza się, że nowa wysokość jest niższa od poprzedniej, ponieważ przeciętne wygrodenie nie zawsze wzrasta w stosunku do poprzedniego kwartału.

Zasiłek pogrzebowy jest świadczeniem jednorazowym, wypłacanym w związku ze śmiercią członka rodziny emeryta i rencisty. Z uwagi na charakter tego świadczenia i jego przeznaczenie, podwyżka jego wysokości powinna być związana wyłącznie ze wzrostem inflacji.

Dlatego proponuje się, aby kwota zasiłku pogrzebowego była podwyższana corocznie od dnia 1 marca wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w poprzednim roku kalendarzowym, bez względu na to, czy w danym roku waloryzowane są także emerytury i renty. Zastrzeżono jednocześnie, że w wyniku przeprowadzonej waloryzacji kwota zasiłku pogrzebowego nie może ulec obniżeniu.

Proponuje się, aby wyjściową kwotą zasiłku pogrzebowego, która w następnych latach podlegałaby waloryzacji, była kwota zasiłku obowiązująca w dniu 1 marca 2005 r., ustalona według obecnie obowiązujących przepisów, a więc wynosząca 200% przeciętnego wynagrodzenia w IV kwartale 2004 r. Według projektu pierwsza waloryzacja kwoty zasiłku pogrzebowego wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych nastąpiłaby od dnia 1 marca 2006 r.

- II. Celem nowelizacji ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, będącej wynikiem postulatów zgłaszanych podczas debaty publicznej, jest zrównanie pozycji rynkowej rencistów pracujących na podstawie umowy o pracę z rencistami prowadzącymi działalność pozarolniczą. Brak jest uzasadnienia merytorycznego dla odrębnego traktowania tej grupy przedsiębiorców przez system ubezpieczeń społecznych, które w zależności od sytuacji może być uznane jako preferencyjne lub dyskryminujące. Ponadto należy mieć na uwadze fakt, że renta z tytułu niezdolności do pracy jest świadczeniem okresowym – może się więc zdarzyć, że ubezpieczony, który zostanie w pewnym momencie uznany za osobę zdolną do pracy na skutek poprawy stanu zdrowia, nie będzie miał prawa do emerytury na starość z uwagi na długi okres, w którym nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne.

Proponowane zmiany mają na celu nie tylko zabezpieczenie źródeł dochodów dla tych osób na okres starości, ale także zwiększenie wpływów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pochodzących ze składek na ubezpieczenia społeczne.

Projektowana ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych – w art. 1 pkt 2 lit. d i e, stanowi propozycję wykonania tego zamierzenia.

W aktualnym stanie prawnym renciści (czyli osoby mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej) – w przypadku zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub na podstawie umowy zlecenia – podlegają obowiązkowo (na równi z innymi pracownikami i zleceniobiorcami) ubezpieczeniom społecznym.

Natomiast renciści prowadzący działalność pozarolniczą, w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, są w odmiennej sytuacji, ponieważ, podobnie jak emeryci (osoby mające ustalone prawo do emerytury), są wyłączeni z obowiązku ubezpieczeń społecznych z tytułu tej działalności; ubezpieczenie i opłacanie składek jest dla tych osób dobrowolne.

Projektowana regulacja wprowadza zrównanie sytuacji wszystkich dodatkowo zarabujących rencistów w zakresie obowiązku ubezpieczeń społecznych.

Proponuje się zatem, aby renciści, którzy nie osiągnęli powszechnego wieku emerytalnego, podlegali ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej na takich samych zasadach, jak inne osoby prowadzące taką działalność nieposiadające ustalonych uprawnień emerytalnych.

Wspomniani wyżej renciści, z tytułu prowadzonej działalności podlegaliby zatem obowiązkowi ubezpieczenia emerytalnego, rentowego oraz wypadkowego i byłiby tym samym obowiązani do opłacania składek na te ubezpieczenia. Natomiast ubezpieczenie chorobowe byłoby dla nich dobrowolne.

Po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego osoby te zostałyby (podobnie jak emeryci) wyłączone z obowiązku ubezpieczeń społecznych; ubezpieczenie z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej byłoby dla nich dobrowolne.

Nadal nieobjęte obowiązkiem ubezpieczeń z tytułu prowadzonej działalności pozostaną osoby mające ustalone decyzją organu rentowego prawo do emerytury.

Proponowane rozwiązanie będzie dotyczyć rencistów prowadzących lub podejmujących prowadzenie działalności gospodarczej w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.).

Plan Racjonalizacji Wydatków Społecznych zakłada, że wprowadzenie projektowanej regulacji spowoduje zwiększenie wpływów do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne – w 2005 r. o 132 mln zł.

Nowelizacja zakłada utrzymanie dotychczasowego podziału Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na fundusze: emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy.

Proponuje się natomiast, aby emerytury przyznane z urzędu rencistom, którzy nie mają pełnego stażu wymaganego do emerytury (20 lat – kobieta, 25 lat – mężczyzna) były finansowane z funduszu rentowego, a nie obciążały funduszu emerytalnego. Temu celowi służy nowelizacja art. 55 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Projektowana ustawa nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy został poddany konsultacjom społecznym w ramach prac Zespołu Trójstronnej Komisji ds. Ubezpieczeń Społecznych. W wyniku tych uzgodnień do projektu wprowadzono zmiany merytoryczne w zakresie nowych regulacji dotyczących orzekania o niezdolności do pracy, zmniejszania rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz określono źródło finansowania emerytur przyznanych z urzędu rencistom, którzy nie mają pełnego stażu ubezpieczeniowego, wymaganego do emerytury.

Strona rządowa nie podzieliła natomiast opinii Strony społecznej, która nie zgadza się na obniżenie renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy również u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej.

Strona rządowa nie zgodziła się też na wycofanie propozycji zróżnicowania wieku, którego osiągnięcie uprawnia wdowę i wdowca do renty rodzinnej.

Projekt ustawy został też zaopiniowany przez Radę Nadzorczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

- I. Proponowane rozwiązania obejmą ubezpieczonych i świadczeniobiorców z pracowniczego systemu ubezpieczeń społecznych.
- II. Proponowane rozwiązania pozwolą przyczynić się do ograniczenia wydatków z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przyjęcie niniejszego projektu nowelizacji ustawy pozwoli na zmniejszenie dotacji udzielanej FUS przez budżet państwa. Przez ograniczenie deficytu sektora finansów publicznych zmniejszone zostaną ponadto:
  - koszty obsługi długu publicznego,
  - potrzeby pożyczkowe budżetu państwa.Przyczyni się to do zmniejszenia efektu „wypychania” inwestycji przez emisję obligacji publicznych.
- III. Proponowane rozwiązania nie będą miały wpływu na budżety samorządów.
- IV. W zakresie rynku pracy, proponowane rozwiązania przyczynić się mogą do poprawy sytuacji gospodarczej, a co z tym idzie, także poprawy sytuacji na rynku pracy.
- V. Proponowane zmiany, jako element programu uporządkowania sektora finansów publicznych, przyczynią się do wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki.
- VI. Proponowane zmiany nie mają wpływu na politykę regionalną.

Wpływ proponowanych zmian na sytuację ekonomiczną ubezpieczonych i świadczeniobiorców

Zmniejszanie rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do wysokości renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w przypadku osiągania przychodów przez świadczeniobiorców

W 2003 r. kwota zmniejszeń emerytur i rent z FUS wyniosła 67,5 mln zł, a kwota zawieszonych świadczeń 137,5 mln zł. Uwzględniając kwotę wypłat wyrównawczych, zmniejszenie wydatków na emerytury i renty z FUS w 2003 r. z tego tytułu wyniosło 191 mln zł. Przeciętna miesięczna liczba zmniejszonych i zawieszonych emerytur i rent w 2003 r. wyniosła 26,4 tys., przy około 557 tys.¹⁾ pracujących emerytów i rencistów.

Założenia

1. Na podstawie wyników Spisu Powszechnego oszacowano liczbę pracujących emerytów i rencistów pobierających świadczenia z FUS.
2. Na podstawie struktur wiekowych oszacowano liczbę emerytów i rencistów w wieku poniżej i powyżej wieku emerytalnego.
3. Przyjęto, że 40% osób pobierających rentę z tytułu niezdolności do pracy i pracujących otrzymuje rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.
4. Szacunków dokonano przy założeniach makroekonomicznych Ministerstwa Finansów z września 2004 r.
5. Szacunków dokonano przy mechanizmie waloryzacji zawartym w ustawie z dnia 16 lipca 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw.

Jeżeli założymy, że emeryci i renciści obecnie osiągający przychód pomimo zmiany zasad nie zrezygnują z pracy, to wprowadzenie powyższych zmian

---

¹ Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002

może skutkować w skali 12 m-cy lat 2005-2007 zmniejszeniem wydatków na emerytury i renty z FUS w stosunku do obecnych przepisów:

- w 2005 r. o 207,0 mln zł, z tego na renty z tytułu niezdolności do pracy o 132,1 mln zł,
- w 2006 r. o 218,2 mln zł, z tego na renty z tytułu niezdolności do pracy o 139,3 mln zł,
- w 2007 r. o 220,5 mln zł, z tego na renty z tytułu niezdolności do pracy o 140,7 mln zł.

Ustalanie prawa do rent z tytułu niezdolności do pracy na czas określony

Przyjęcie zasady ustalania uprawnień do rent z tytułu niezdolności do pracy na czas określony (zmiana art.13 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) będzie służyć zwiększonej weryfikacji uprawnień do renty, zarówno z punktu widzenia odzyskania zdolności do pracy, jak i z punktu widzenia uniknięcia patologii w systemie przyznawania świadczeń.

Do celów oszacowania skutków finansowych przyjęto, że spowoduje to wzrost liczby utraty uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy o 15% dla świadczeniobiorców w wieku poniżej 55 lat.

Przewidywane zmniejszenie wydatków na renty z tytułu niezdolności do pracy z tego tytułu szacuje się na 47,8 mln zł w 2005 r. W 2006 r. zmniejszenie wydatków szacuje się na 114,5 mln zł, a w 2007 r. – na 177,7 mln zł.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Jarosław Pietras

Skr.Min.JP-2416 /04/DPE/sw

Warszawa, dnia 11.12. 2004 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedstawionym projektem (pismo nr RM-10-204-04), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pani Izabela Jaruga-Nowacka
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Polityki Społecznej

Warszawa, 10 lutego 2005 r

RN-022-4/2005

Pani

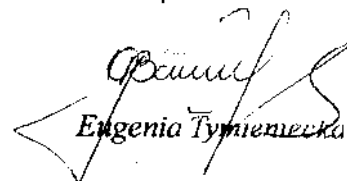
Izabela Jaruga-Nowacka

Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Polityki Społecznej

Szanowna Pani Premier

W odpowiedzi na pismo z dnia 1 lutego 2005 r. (znak: DUS.0210-35-MJ/04) przedstawiające do zaopiniowania przez Radę Nadzorczą ZUS projekt *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych* w załączeniu przesyłam uwagi do tego projektu.

Z poważaniem

Eugenia Tymieniecka

SEKRETARIAT
MINISTRA POLITYKI SPOŁECZNEJ
Izabeli Jarugi-Nowackiej
Liczba dr.....
data..... 10 II 05

Uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

I. Uwagi ogólne

Przedłożony projekt ustawy jest kolejną wersją omawianych od kilku miesięcy propozycji zmian legislacyjnych związanych z realizacją „Planu racjonalizacji wydatków społecznych”. Należy generalnie zauważyć, że obecnie projekt ten jest w większym stopniu dopracowany. Budzi też mniejsze kontrowersje, gdyż w trakcie wielomiesięcznych dyskusji na konkretnych propozycjach i sposobem ich ujęcia w przepisach udało się w wielu przypadkach wypracować kompromisowe stanowiska. Nie oznacza to co prawda, że niektóre z proponowanych rozwiązań nie budzą sprzeciwu pewnych środowisk, szczególnie, że racjonalizacja wydatków społecznych w praktyce oznacza ograniczanie wypłacanych świadczeń. Generalnie jednak proponowane zmiany porządkują system ubezpieczeń społecznych i czynią jego poszczególne rozwiązania bardziej spójnymi. Można mieć więc nadzieję, że wejście w życie tych zmian będzie miało dla systemu ubezpieczeniowego ogólnie pozytywny skutek. Nie zmienia to jednak faktu, że poszczególne przepisy omawianego projektu wymagają zgłoszenia kilku uwag.

II. Uwagi szczegółowe

I. Nowe zasady orzekania o niezdolności do pracy

W art. 13 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadza się zasadę, że niezdolność do pracy orzeka się na czas określony. Co do zasady nie może on być dłuższy niż 5 lat. Czyni się jednak wyjątek od tej reguły postanawiając, że w pewnych wypadkach niezdolność do pracy można orzec na okres dłuższy. Zgadza się co do potrzeby wprowadzenia tego wyjątku, należy zauważyć, że proponowany przepis nie podaje żadnej górnej granicy takiego dłuższego okresu niezdolności. Brak określenia tej granicy może wśród lekarzy orzeczników i komisji lekarskich spowodować rozbieżną praktykę w tym względzie.

Inna kwestia, jaka łączy się z omawianą zmianą, dotyczy art. 13 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Stanowi on bowiem, że do orzekania o niezdolności o samodzielnej egzystencji stosuje się odpowiednio ustępy 2 i 3 tego artykułu. Powstaje więc pytanie, czy w zamierzeniu projektodawcy było również to, aby zmienić zasady orzekania o niezdolności do samodzielnej egzystencji, która zgodnie z nowymi zasadami nie będzie już orzekana na stałe. Niestety uzasadnienie projektu nie daje odpowiedzi na to pytanie.

Należy również zauważyć, że jeżeli projektodawca chce być konsekwentny w likwidowaniu dotychczasowego podziału niezdolności do pracy na trwałą i okresową, to powinien również zaproponować odpowiednią modyfikację innych przepisów odnoszących się do tego podziału, w szczególności art. 14 ust. 1 pkt 2 i pkt 4 oraz art. 59 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

2. Ograniczenie wysokości rent osób zarobkujących

Dodanie do art. 107 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustępów 2 i 3 oznaczać będzie ograniczenie wysokości rent osób całkowicie niezdolnych do pracy w przypadku uzyskiwania przez nie określonych dochodów. Należy zwrócić uwagę, że projekt dosyć niewyraźnie rysuje procedurę, według której korygowane będą wysokości świadczeń. Można przypuszczać, choć nie jest to oczywiste, że będzie to czynione co 3 miesiące (ze względu na odwołanie się do wysokości wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy). Zauważyć należy również to, że biorąc pod uwagę stosunkowo niski próg, którego przekroczenie powoduje zmniejszenie świadczenia, procedura ta będzie dotyczyć stosunkowo dużej liczby rencistów. Skutkować to w sumie może znacznym zwiększeniem obciążenia administracji ubezpieczeniowej, co w praktyce oznaczać może wzrost kosztów działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Z uzasadnienia nie wynika, czy koszty te były w ogóle brane pod uwagę.

3. Obowiązek powiadamiania organu rentowego

W art. 127 ustawy o emeryturach i rentach z FUS proponuje się dodać ustępy 1b i 1c, które nakładają na osoby uprawnione do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy obowiązek informowania organu rentowego w przypadku osiągnięcia dochodu z działalności zarobkowej. Nie jest jasne czemu te nowe przepisy mają służyć. Wydaje się bowiem, że proponowana treść przepisów zawiera się już w obowiązującym ustępie 1 omawianego artykułu. Ustęp 1 nakłada obowiązek informacyjny na wszystkich emerytów i rencistów, a więc również na osoby z całkowitą niezdolnością do pracy. Proponowane przepisy, w których stanowi się, że informowanie ma następować „bez względu na osiągnięcie wieku emerytalnego” wydają się również stać w sprzeczności z wprowadzonym równocześnie art. 24a, zgodnie z którym osiągnięcie wieku emerytalnego oznacza dla takiej osoby utratę statusu rencisty i uzyskanie statusu emeryta. Będąc emerytem taka osoba przestaje być więc „osobą uprawnioną do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy” i zgodnie z art. 127 ust. 1a przestaje podlegać obowiązkowi informacyjnym. Wobec powyższych niejasności niezbędne wydaje się ponowne zastanowienie się nad sensem i treścią zmian wprowadzanych do art. 127 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

4. Uzupelnienie katalogu wypłat z funduszu rentowego FUS

Obecna wersja projektu rezygnuje z poprzednio proponowanych zmian wprowadzających całkiem nową strukturę Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zamiast tego wprowadza się jedynie drobną zmianę, zgodnie z którą z funduszu rentowego wyodrębnionego wewnątrz FUS wypłacana będzie ta część emerytur, które zostaną z urzędu przyznane rencistom nieposiadającym wymaganego okresu składkowego. Należy zwrócić uwagę, że do wypłat emerytur powołany został w ramach FUS fundusz emerytalny, a nie fundusz rentowy. Proponowana regulacja, przełamując tę zasadę, może rodzić pytania o to, czy rzeczywiście daje ona efekt porządkowania systemu ubezpieczeń społecznych i czy nie kłóci się ona z całą operacją zamiany z urzędu rent na emerytury. Niestety w uzasadnieniu do projektu nie zawarto właściwego uza-

sadnienia tej zmiany, poprzestając jedynie na jej opisaniu. Nie znając tego uzasadnienia trudno jest się jednoznacznie odnieść do tej stosunkowo ważnej kwestii.

5. Przepisy przejściowe dotyczące wysokości zasiłku pogrzebowego

W art. 5 projektu zawarto przepis przejściowy dotyczący wysokości zasiłku pogrzebowego w czasie od dnia wejścia w życie ustawy do końca lutego 2005 roku. Oczywiście jest, że w odniesieniu do omawianego projektu nie ma szans na ukończenie procesu legislacyjnego do końca lutego bieżącego roku. W związku z tym należy zastanowić się nad nową treścią przepisu, który precyzowałby zasady ustalania zasiłku pogrzebowego w okresie przejściowym, a jednocześnie uwzględniałby najbardziej prawdopodobny moment wejścia w życie nowej regulacji.

